

УДК: 351

Червякова Ольга Володимирівна,
доктор наук з державного управління,
професор кафедри публічного адміністрування,
Міжрегіональна Академія управління персоналом,
Україна, 03039, м. Київ, вул. Фрометівська, 2, тел.: (093) 871 00 48,
e-mail: Olga_2006@bigmir.net

ORCID: 0000-0002-4368-5324

Червякова Ольга Владимировна,
доктор наук по государственному управлению,
професор кафедри публічного адміністрування,
Межрегиональная Академия управления персоналом,
Украина, 03039, г. Киев, ул. Фрометовская, 2,
тел.: (093) 871 00 48, e-mail: Olga_2006@bigmir.net

ORCID: 0000-0002-4368-5324

Olga Chervyakova,
Doctor of Science in Public Administration,

Professor of the Department of Public Administration, Interregional Academy of Personnel Management, Ukraine, 03039, Kyiv, Str. Frometovskaya, 2, tel.: (093) 871 00 48, e-mail: Olga_2006@bigmir.net

ORCID: 0000-0002-4368-5324

ФУНДАМЕНТАЛЬНІ ЗАСАДИ СТАНОВЛЕННЯ “ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ” ЯК ГАЛУЗІ НАУКИ В УКРАЇНІ

Анотація. Проаналізовано сучасний стан галузі науки “Державне управління” як фундаменту становлення та перспектив розвитку “Публічного управління” як галузі науки України.

Ключові слова: галузь знань, галузь науки, державне управління, публічне управління.

ФУНДАМЕНТАЛЬНЫЕ ОСНОВЫ СТАНОВЛЕНИЯ “ПУБЛИЧНОГО УПРАВЛЕНИЯ” КАК ОТРАСЛИ НАУКИ В УКРАИНЕ

Аннотация. Проанализировано современное состояние научной отрасли “Государственное управление” как фундамента становления и перспектив развития “Публичного управления” как отрасли науки Украины.

Ключевые слова: отрасль знаний, научная отрасль, государственное управление, публичное управление.

THE FUNDAMENTAL BASIS OF THE “PUBLIC ADMINISTRATION” FORMATION AS A SCIENTIFIC FIELD IN UKRAINE

Abstract. The current state of scientific branch “State Administration”, as the foundation of formation and prospects of development of a new “Public Administration” as the Ukrainian branch of science.

Keywords: discipline, branch of science, state administration, public management.

Постановка проблеми. Історичною передумовою і фундаментальною основою становлення “Публічного управління” як галузі науки є “Державне управління”, що запроваджена включенням її до Переліку галузей науки, затвердженому постановою Кабінету Міністрів України від 29.11.1997 р. № 1328. Наказом ВАК України від 9 вересня 2002 р. № 368, зареєстрованому у Міністерстві юстиції України 20 вересня 2002 р. № 772/7060, внесено зміни у спеціальності галузі науки “Державне управління”, серед яких встановлено такі: “Теорія та історія державного управління” (25.00.01), “Механізми державного управління” (25.00.02), “Державна служба” (25.00.03), “Міське самоврядування” (раніше “Регіональне управління”) (25.00.04), “Галузеве управління” (25.00.05).

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Інформаційним джерелом для написання статті є результати наукового дослідження [1–4].

Мета статті — проаналізувати сучасний стан наукової галузі “Державне управління” як фундаменту становлення та перспектив розвитку “Публічного управління” як галузі науки України.

Виклад основного матеріалу. Фундаментальною основою становлення науки “Публічне управління” в Україні є наука “Державне управління”. Розвиток цієї наукової галузі починався з визначення спеціальностей та їх паспортів, відкриття магістратури, аспірантури і докторантури з підготовки за відповідними спеціальностями з “Державного управління”, створення спеціалізованих вчених рад, фахових видань, з організації науково-дослідної роботи, що сприяло формуванню теоретико-методологічних основ та інфраструктури для галузі науки “Державне управління”.

Дослідження у цій галузі охоплюють теоретичні, методологічні та практичні проблеми становлення і розвитку державного управління в Україні і спрямовані на виявлення законів, закономірностей, принципів, тенденцій, а також розроблення на їх основі підходів, моделей, методів і технологій вирішення цих проблем. Чільне місце серед них відведено дослідженню системних характеристик державного управління, теорії організації, а також технології розроблення, прийняття та впровадження управлінських рішень. На освітню та наукову галузі “Державне управління” покладалося важливе завдання

забезпечення ефективного вирішення проблем державного будівництва в Україні, насамперед формування досконалої державної кадрової політики та адекватного кадрового забезпечення державної служби. В результаті у сфері державного управління було створено реальні передумови здійснення повороту від емпіризму до науковості управління.

Розглянемо докладніше, як відбувався розвиток зазначених напрямів досліджень з “державного управління”. Для цього проаналізуємо всі захищені докторські та кандидатські дисертації, починаючи з 1997 по 2016 р. включно. На основі досліджень побудовано табл. 1 та рис. 1, які наочно відображають стан розвитку галузі науки у відсотковому співвідношенні.

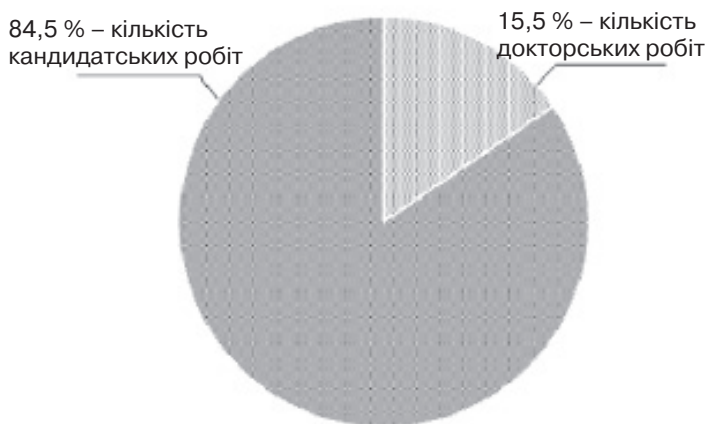
Визначимо кількість захищених докторських та кандидатських дисертацій по роках за спеціальностями галузі науки “Державне управління”: “Теорія та історія державного управління” (25.00.01), “Механізми державного управління” (25.00.02), “Державна служба” (25.00.03), “Місце самоврядування” (раніше “Регіональне управління”) (25.00.04), “Галузеве управління” (25.00.05). У табл. 2 і 3 і відповідно на рис. 2 і 3 відображено стан розвитку цих спеці-

альностей

Таблиця 1

Кількість захищених дисертацій (докторських, кандидатських) за 1997–2016 рр. в галузі науки “Державне управління” (авторська розробка)

Рік	Кількість докторських робіт	Кількість кандидатських робіт
1997	1	2
1998	0	5
1999	5	11
2000	0	11
2001	2	22
2002	4	29
2003	5	44
2004	9	53
2005	19	77
2006	12	91
2007	12	76
2008	4	97
2009	27	120
2010	28	156
2011	36	148
2012	18	127
2013	37	131
2014	30	140
2015	21	139
2016	21	110
Разом	291	1589

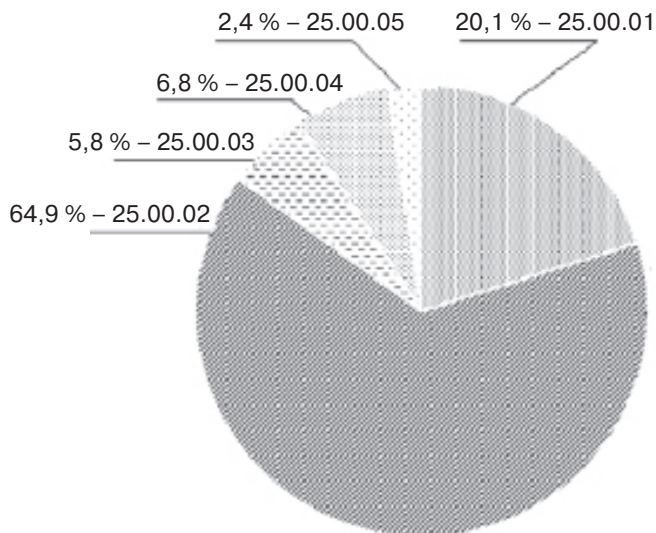

Рис. 1. Кількість захищених дисертацій (докторських, кандидатських) в галузі науки “Державне управління” за 1997–2016 рр. (у відсотковому співвідношенні) (авторська розробка)

Таблиця 2

Кількість захищених докторських дисертацій за 1997–2016 рр. за спеціальностями галузі науки “Державне управління” (авторська розробка)

Рік	Кількість докторських робіт за спеціальностями				
	25.00.01	25.00.02	25.00.03	25.00.04	25.00.05
1997	0	0	1	0	0
1998	0	0	0	0	0
1999	1	1	1	0	2
2000	1	0	0	0	1
2001	1	0	0	0	1
2002	1	0	0	1	2
2003	2	3	0	0	0
2004	2	4	1	2	0
2005	4	14	0	1	0
2006	2	7	2	1	0
2007	3	5	3	1	0
2008	0	1	3	0	0
2009	3	22	1	1	0
2010	6	18	1	2	1
2011	12	24	0	0	0
2012	5	12	1	0	0
2013	6	27	1	3	0
2014	2	22	1	5	0
2015	6	14	1	0	0
2016	2	16	0	3	0
Разом	59	190	17	20	7

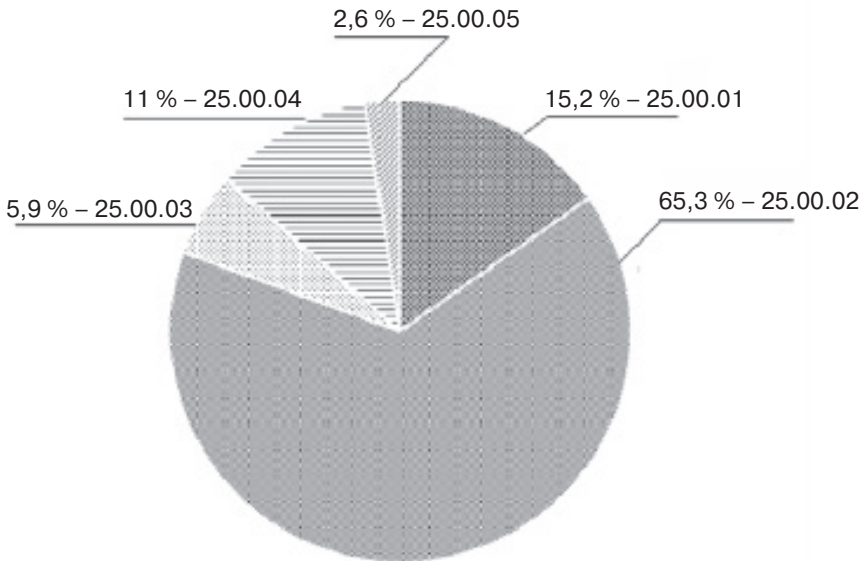
Рис. 2. Кількість захищених докторських дисертацій за 1997–2016 рр. за спеціальностями галузі науки “Державне управління” (у відсотковому співвідношенні) (авторська розробка)

Таблиця 3

Кількість захищених кандидатських дисертацій за 1997–2016 рр. за спеціальностями галузі науки “Державне управління” (авторська розробка)

Рік	Кількість кандидатських робіт за спеціальностями				
	25.00.01	25.00.02	25.00.03	25.00.04	25.00.05
1	2	3	4	5	6
1997	0	1	1	0	0
1998	0	0	0	0	5
1999	3	0	1	1	6
2000	2	2	0	1	6
2001	6	0	3	6	7
2002	9	0	1	11	8
2003	11	13	2	11	7
2004	6	42	3	2	0
2005	5	57	7	8	0
2006	15	63	6	7	0
2007	13	52	6	5	0
2008	17	70	3	7	0
2009	18	81	5	16	0
2010	16	112	7	21	0
2011	21	99	8	20	0
2012	17	86	8	16	0
2013	20	94	6	11	0
2014	19	93	12	16	0

1	2	3	4	5	6
2015	19	107	8	5	0
2016	25	66	7	12	0
Разом	242	1038	94	176	39

Рис. 3. Кількість захищених кандидатських дисертацій за 1997–2016 рр. за спеціальностями галузі науки “Державне управління” (у відсотковому співвідношенні) (авторська розробка)

альностей серед захищених докторських та кандидатських дисертацій у відсотковому співвідношенні.

Отже, за табл. 1 можна зробити висновки, що в галузі науки “Державне управління” з початку її запровадження і станом на кінець 2016 р. захищено 1880 дисертацій, серед них докторських – 291, кандидатських – 1589, а за даними рис. 1 у відсотковому співвідношенні докторських робіт – 15,5 %, кандидатських робіт – 84,5 %. Відповідно за спеціальностями за даними табл. 2 і 3 та рис. 2 і 3:

1) на першому місці спеціальність 25.00.02 – “Механізми державного

управління” (1038 кандидатських дисертацій – 65,3 %, 190 докторських дисертацій – 64,9 %). Це пов’язано насамперед з попитом на цю спеціальність, яка відповідно до паспорту спеціальності ґрунтується на механізмах державного управління, адміністративно-організаційних напрямках державотворення, функціях, структурі, повноваженнях та особливостях органів державної влади усіх рівнів, що робить її більш прикладною та практичною для державного управління;

2) на другому місці спеціальність 25.00.01 – “Теорія та історія державного управління” (242 кандидатські

дисертації — 15,2 %, 59 докторських дисертацій — 20,1 %), яка відповідно до паспорту спеціальності досліджує теоретико-методологічні засади державного управління як цілеспрямованого впливу держави на стан і розвиток суспільних процесів і відносин з метою досягнення цілей і реалізації функцій держави через діяльність органів державної влади та в межах визначених законом повноважень органів місцевого самоврядування, демократизації державотворчих процесів і оптимізації систем державного управління, досліджує соціальні та історичні джерела їх виникнення, закономірностей і тенденцій розвитку. Цей напрям більше зорієнтований на розвиток фундаментальних аспектів державного управління, і має більший інтерес серед науковців, ніж практиків з державного управління;

3) на третьому місці спеціальність 25.00.04 — “Місьцеве самоврядування” (176 кандидатських дисертацій — 11 %, 20 докторських дисертацій — 6,8 %), відповідно до паспорту спеціальності досліджується місьцеве самоврядування як специфічна форма публічної влади з метою досягнення цілей і завдань держави через діяльність органів місцевого самоврядування з урахуванням його політичних, економічних, соціальних, правових, організаційних, фінансових та інших аспектів. Дослідження з цього напрямку обмежені, тому що не охоплюють державне управління загалом, а лише самоврядування;

4) на четвертому місці спеціальність 25.00.03 — “Державна служба” (94 кандидатські дисертації — 5,9 %, 17 докторських дисертацій — 5,8 %), що досліджує державну службу та

службу в органах місцевого самоврядування з метою забезпечення реалізації цими інститутами держави положень Конституції, законодавчих та інших нормативно-правових актів щодо впровадження цілей, завдань і функцій держави, громадянського суспільства, надання послуг юридичним та фізичним особам, урахування соціальних і історичних джерел їх виконання та тенденції розвитку. Невелика кількість досліджень пов'язана зі змістом напряму, який, на жаль, не представляє особливого інтересу ні для посадових осіб органів державної влади, ні для науковців;

5) на п'ятому місці спеціальність 25.00.05 — “Галузеве управління” (39 кандидатських дисертацій — 2,6 %, 7 докторських дисертацій — 2,4 %). Найменша кількість захищених робіт за цією спеціальністю пов'язана з тим, що у 2002 р. вона була вилучена з Переліку спеціальностей, за якими проводиться захист дисертацій на здобуття наукових ступенів кандидата наук і доктора наук відповідно до наказу ВАК України від 9 вересня 2002 р. № 368 (zareestrovano в Мінюсті України 20 вересня 2002 р. за № 772/7060) “Про внесення змін і доповнень до Переліку спеціальностей, за якими проводяться захист дисертацій на здобуття наукових ступенів кандидата наук і доктора наук, присудження наукових ступенів і присвоєння вчених звань”.

Висновки. Таким чином, сучасний стан державного управління як наукової галузі в Україні має потужний потенціал і є фундаментом становлення та визначає перспективи розвитку “Публічного управління”

як галузі науки в Україні, що передбачає: сприяння розвитку наукових досліджень з актуальних проблем публічного управління, зокрема, розробленню нових управлінських технологій та впровадженню їх досягнень в практику; залучення науковців до аналітичної роботи в органах державної влади; підвищення рівня забезпеченості апарату системами підтримки прийняття рішень на базі сучасної управлінської методології та використання засобів інформатизації і комп'ютеризації. В умовах складності і масштабності проблем публічного управління застосування наукових підходів і сучасних методів їх вирішення набувають особливого значення.

Перспективне прогнозування, стратегічне планування, вибір раціональної структури органів публічної влади та її кадрового забезпечення, забезпечення інноваційного, якісного управління, створення високо-ефективних мотиваційних підходів, розроблення сучасних методів контролю, комунікацій, прийняття рішень — це лише деякі завдання з багатьох, вирішення яких неможливе без розвитку науки публічного управління в напрямі створення но-

вих та вдосконалення існуючих концепцій, теорій, принципів і методів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

---

1. *Бакуменко В. Д., Усаченко Л. М., Червякова О. В.* Теоретичні засади державного управління : навч. посіб. / [В. Д. Бакуменко, Л. М. Усаченко, О. В. Червякова]; за заг. ред. Л. М. Усаченко. — К. : НВДЦ “Нововведення”, 2013. — 174 с.
2. *Міністерство освіти і науки України* [Електронний ресурс] // Офіц. сайт. — Режим доступу до ресурсу: [http://www.mon.gov.ua/ua/.](http://www.mon.gov.ua/ua/)
3. *Червякова Ольга.* Підходи до науково обґрунтованого розвитку механізмів трансформації державного управління в умовах суспільних змін / Ольга Червякова // Публічне управління: теорія та практика : зб. наук. пр. — Вип. 1 (17). — Харків : Вид-во “ДокНаукДержУпр”, 2014. — С. 26–32.
4. *Червякова О. В.* Виявлення тенденцій дисертаційних розвідок у галузі науки “Державне управління” за основними напрямками зовнішнього вектора суспільних змін // Наук. пр. : наук.-метод. журн. — М.: Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2012. — Вип. 190. — Т. 202. Державне управління. — С. 69–74.